Ч. 131 (13.370). Львів, середа 24 травня 1933. Рекламу зрізати карпісано руханієм. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Львів, площа „Сокола-Батька" (за стрийською рогачкою)

В неділю, 28. травня 1933 р. відбудеться

ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ
Рідної Школи

Усі УЧАСНИКИ ФРАНКОВОГО СВЯТА мають змогу бути на Святі Молоді, бо ПОЧАТОК СВЯТА МОЛОДІ ГОД. 3.30 ПОПОЛУДНІ. — Щоби оминути натовпу КАСИ НА ПЛОЩІ СОКОЛА-БАТЬКА БУДУТЬ ОТВОРЕНІ ВЖЕ ВІД ГОД. 12. ВПОЛУДНЕ.

Франкове свято.

Львів, 22. V. 1933.

...літ після смерти Франка галицьке українське громадянство сплачує першу ратту довгу своєму найбільшому синові. Помер він серед воєнної завірюхи, коли смерть найбільше заслуженою одиниць і найоригінальніших творців минала безслідно; найкращі сини нашо суспільности були тоді на полі бою, у концентраційних таборах, приковані до свого місця або розсіяні... Доба визвольного зриву і літа, що прийшли за нею не були більше пригожі для звеличання літературної праці письменника.

Як можна було його звеличати? Видати повний збір його творів — завдання понад сили... збідованої суспільности, це ж була би ціла бібліотека... святочні академії в роковини смерти ... звеличадто нагадували інші такі свята, а Франко не нагадував нікого ні своїм життям ні своєю творчістю.

...же, чим гідно могла віддячитись наша суспільність Франкові повинен був бути памятник у місті, де він прожив усе своє життя, де найбільше витратив сил і найбільше натерпівся. Та обставини виключали саму можливість такого ... у. Після найбільших зусиль, щоби виєднати для Франка місце на памятник у Львові, можна було би добитися площі, яка не відповідала його величині — це могла би бути площа у темній закутині, на підрядній вулиці або окраїнах міста. Так знехтувати память великого письменника не посмів би ніхто з нашого громадянства.

...минали роки і Франкова могила на Личаківському цвинтарі зрівняна з землею заростала бурянном. Ніхто не зважився поставити на ній звичайного деревляного або камяного хреста — ... чекали на нагробник, що був би гідний людини, яка спочиває у могилі. І знову минуло багато ... у, заки завдяки почину різних одиниць повстав окремий Комітет, що взяв на себе обовязок подбати за такий нагробник. Історія різних конкурсів і збірок на цю ціль — довга та складна, і тільки ті, що знають її ближче, розуміють, як важко було перебороти ріжні труднощі, звязані з умовинами нашого життя.

Нагробник не памятник. Комітет, що причинився до його будови, мав від першої хвилини свідомість, що ним не сплачує він повного довгу памяти великого письменника; нагробник — тільки один із буденних обовязків звичайних громадян супроти незвичайного громадянина. Нехай він бодай прохожим, що минають могилу великого письменника пригадує його мученичє життя та неймовірну працю.

День відкриття нагробника тільки одна з голосніших пригадок громадянству, що мало воно письменника та діяча, яким може гордитися. Нарід наш багатий на таланти, але навіть найбільші народи небагато мають письменників, що їх життя було би таке кришталично чисте, так беззастережно присвячене громадській справі, як Франкове. Напередодні і в день відкриття нагробника Франкові найсильніше слово в його звеличанні матиме музика. Він надхнув своєю поезією наших найкращих сучасних композиторів і те, що вони перелили у пісні та симфонії віддають йому і віддадуть нам в іншій формі.

Зпоміж усіх свят за останні роки, недільне Франкове свято матиме найзагальніший характер, наскрізь культурний, вільний від усіх тих непорозумінь, що розділяють громадянство через ріжниці партій, особисті і політичні симпатії. Святами 27. і 28. травня все українське громадянство віддасть поклін великому письменникові, що у своїх творах умів виростати понад усі ті низькі почування, що ділять нарід на ворожі кляси, громади та табори у хвилині великого пориву, у хвилини свідомости, що маємо ту саму минувшину, теперішність і будуччину. Творчий шлях Франка йшов через поодинокі партії, гурти та громади до щораз ширшого кола загально-національних і вселюдських ідеалів.

Нехай із його вершин упаде в дні присвячені Його памяти найясніший промінь на всіх учасників Його свята.

Після промови канцлера.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 18. травня 1933.

Вчорашню промову канцлера Гітлера прийняла сьогоднішня паризька преса назагал скептично, льондонська радше стримано, зате американська — згідно стверджують це телеграфічні вісти — вдоволено. Одна частина тутешніх газет навіть не дуже то вже старанно ховає своє розчарування, щоб не сказати навіть — невдоволення промовою німецького канцлера: ця частина французької преси воліла би була, щоби канцлер ударив пястуком по столі, ніж щоб у поміркованій формі викладав німецьку критику версайського „мира". Що один, твердий і гомінкий удар по столі, ще один — після цілої низки перед тим — дуже був би пригодився тим французьким гуртам (вони нечисленні, правда, ... прихильників та за те могучі своїми впливами у важких промисловости, в банках, у пресі і деінде!), які ... та проте свідомо й вільно підсувають цій країні думку про превентивну війну.

„Превентивна" війна, негайна й швидка мала би запобігти війні пізнішій, яку ці кола вважають неминучою. Коли вже стати на погляді, що війна за збереження „придбань" версайського мира неминуча, то краще, мовляв, узятися за неї тепер, у найближчих тижнях, ще цього літа (одна газета вже навіть дату подала: 15 липня), коли збросння Франції й її союзників викінчені, а німецькі збросння ще далеко не повні, тай коли Німеччина наслідком безперечно грубих політичних і дипльоматичних промахів нового режіму стоїть ізольована, без союзників і навантажена неприхильністю трохи не цілого світа; час, мовляв, працює для Німеччини, за кілька років вона може і внутрішню консолідацію закінчити, і військові збросння викінчити, і своє дипльоматичне становище поправити — тоді й вигляди перемоги будуть зовсім інакші ніж сьогодні...

Таке, і це неодно інше, міркують собі тутешні визнавці ідеї превентивної війни, тай треба признати, що міркування їх льогічно беззамітні. Чи й фактично беззамітні, відповісти на це ми некомпетентні. Що ідея превентивної війни просто накидається Парижеві в його ролі протектора і хоронителя його східного союзника, зрозуміли це навіть у Вашингтоні: Пертінакс в „Еко де Парі" виразно стверджує, що передовий урядовець вашингтонського закордонного відділу тому яких два тижні отверто признав французьким співрамовцям, що в даних обставинах Франції не лишається нішо інше крім війни превентивної. Промова канцлера могла була дати претекст до такої війни, і ждали її тут нетерпляче всі — і ті, яким противна й чужа думка про нову війну, і ті, які не бачать для збереження версайських „надбань", зосібна для збереження великої Польщі, іншого засобу, як тільки воєнний.

Цих останніх вчорашня промова п. Гітлера немило розчарувала.

„Нетерпляче й цікаво вижидана промова Гітлера — пише нинішній полудневий щоденник — розчарувала опінію. Володар німецької долі раптом заговорив мовою, якої поміркованість чудує. Одначе позір! — сказано нам нинішнього ранку, не позволимо підвести себе Гітлерівським зручностям! Удаючи, що хоче шанувати версайський договір, Гітлер готовить насильство над ним..."

Мало цього! „Промова Адольфа Гітлера — пише в передовій статті одна полуднева ґазета дуже впливова і з правила знаменито інформована — ще й причиняється до збільшення заколоту, який є у світі й без цього. В цьому моменті головне завдання Франції: взяти під пильну увагу вимоги своєї безпеки під усіми формами".

Таких тай ще виразніших уваг, занв і закликів з нагоди вчорашньої берлінської промови можна би навести десятками. Та воно зайве і вже й сказаного й наведеного доволі, щоби відчути й зрозуміти, що найближче літо року Божого 1933-го несе Европі такі грізні хмари, які несли їй хіба незабутні дні літа 1914-го року.

Закарпаття.

Академія в память М. К. Садовського.

Ужгородське громадянство відсвяткувало при співучасти бувших артистів театру М. К. Садовського память великого артиста і громадянина святочною академією дня 29. квітня ц. р. Артистка В. Іванова-Верес дала гарно оброблену, глибоко обдуману і прекрасно виголошену характеристику Миколи Карповича як незрівняного артиста й директора театру, на якого буде український нарід все гордий, та продеклямувала одну з улюблених роль померщого, монольоґ гетьмана Дорошенка з драми Старицької-Черняхівської „Гетьман Дорошенко". Директор В. Желтвай подав жмут споминів про Миколу Карповича з часів його побуту на Підкарпатті, п. М. Чирський виголосив реферат про Померщого як українського громадянина, що брав найактивнішу участь в українському відродженні та при будові власної держави. Мішаний і стрілецький хор під дириґентурою п. М. Аркаса відспівали кілька пісень, а також прочитано вірш Спиридона Черкасенка, присвячений памяти М. К. Садовського. В академії взяли численну участь усі круги українського громадянства. Між присутніми був також староста міста Ужгороду п. К. Грабар.

Міркування над потребою української національної партії.

В ужгородському „Українському Слові" появилася передовиця д-ра М. Бращайка, в якій автор розглядає питання, чи потрібна на Закарпатті нова партія. Цим питанням — як виходить зі статті — займається тамошнє наше громадянство у новіших часах доволі сильно. Ійде про партію, яка булаб уповні незалежна і у своїй програмі та назві зазначувала виразно національний український характер. Автор, відомий народній діяч на Закарпатті, не дає сам відповіді, натомісць підкреслює всі важніші моменти, що їх треба би взяти під увагу, колиб справа зорганізування нової партії найшла справді своїх реалізаторів.

Статистика міста Хуста.

У 1920 р. було в Хусті 11.871 мешканців, у тому 6.854 українців, (гр.-кат. 6.500, православних 354). А в 1930 р. на 17.826 мешканців міста було 9.366 українців (гр.-кат. 7.515 і православних 1.805). Найбільший приріст має в Хусті українське населення.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВАЛІДІВ У. Г. А.

Новий польський закон про забезпеку воєнних інвалідів з дня 17. березня 1932 р. (оголош. в ДЗРП. Ч. 26/32 р.) взяв під увагу формально й інвалідів був. Української Гал. Армії. Про забезпеку українських інвалідів говорить 69. стаття того закону. М. і. вона має за собою кількалітні перипетії зі засідань польського сойму та протестів польського громадянства і польської преси. Ці перипетії відомі особам, які справою державної ренти для українських інвалідів займалися, однак для загалу вони нецікаві.

Сама поява згаданої статті викликала зрозуміле зацікавлення серед інвалідів УГА, з котрих тільки найважче пошкодовані та найбільше потребуючі користають з фондів УКТОДІ і то у висоті, яка пятикратно нижча від державних рент. Зацікавлене у постановах того закону також ціле українське громадянство, яке на забезпеку інвалідів УГА зложило впродовж 10 останніх (1923—1932) років суму 138.920 долярів. Громадянство і в краю і на еміграції загально переконане, що з хвилею появи згаданого закону спадає з їхніх плечей важкий тягар дальшої помочі українським інвалідам тому, що інваліди діставатимуть державну ренту.

Метою цієї статті є позбавити українське громадянство ілюзій та виявити дійсну ситуацію українських інвалідів та стан тої установи, яка інвалідами УГА опікується, себто Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. Саме з причини появи нового закону, поминаючи сучасну кризу госп. відносин, майже зовсім не впливають жертви на цілі **УКТОДІ**, а в слід за цим погіршалася матеріяльна забезпека інвалідів УГА, бо громадянство переконане, що жертвувати на інвалідів уже нема потреби.

Тимчасом згаданий закон, хоч оголошений перед 15 місяцями, саме у точках, котрі торкаються наших інвалідів, та яких у попередньому законі не було, **не обовязує** і не буде обовязувати аж до появи виконного розпорядку до того закону. Не є виключене, що такий виконний розпорядок зовсім не появиться, а самий закон стріне доля закону про заснування українського університету.

Постанова арт. 69 закону про забезпеку інвалідів звучить в оригінальному тексті так:

„**Upoważnia się Ministra Skarbu do przyznawania zaopatrzeń pieniężnych w wymiarze przewidzianym dla inwalidy wojskowego, inwalidom, którzy uznali uszkodzenia lub okaleczenia, powodującego utratę conajmniej 45% zdolności zarobkowej, na skutek udziału w oddziałach ukraińskich w walkach z Wojskiem Polskiem w czasie od 1. listopada 1918 r. do 1. czerwca 1919 r., o ile są pozbawieni innych środków utrzymania, posiadają obywatelstwo polskie i wykazują się swoją lojalnością państwową. Termin zgłoszenia określi rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Skarbu. Rozporządzenie to określi również sposób zgłoszenia i władzę, powołaną do przyjmowania zgłoszeń**".

Приймім тепер, що цей закон уже обовязує, і перейдім поодиноко точки 69. статті та провірмо, чи і яку забезпеку признає цей закон нашим інвалідам.

Треба по порядку ствердити, що

1) закон не ставить наших інвалідів нарівні з іншими інвалідами, бо коли до тих останніх каже в статті 1., що вони є „**uprawnionymi z niniejszej ustawy**", отже мають право ренти домагатися, то нашим інвалідам признає інвалідський закон право ласки міністра скарбу, уповажненого признавати чи не признавати ренти інвалідам УГА.

2) Закон признає українським інвалідам не ренту воєнного інваліда, але на 20 проц. нижчу ренти військового інваліда.

3) Закон признає ренту українським інвалідам щойно від 45 проц. утрати працездатности, а не від 15 проц., як іншим інвалідам.

4) Закон не признає ренти усім інвалідам УГА, але тільки тим, які окалічіли в часі від 1. XI. 1918 до 1. VI. 1919 р. Не бере під увагу навіть тих інвалідів, які по 1. VI 1919 р. окалічіли у таборах інтернованих.

5) Закон признає ренти українським інвалідам під умовиною, що вони не мають інших засобів удержання і тим робом позбавляє інвалідів кожної платної праці.

6) Найприкрішою для наших інвалідів є клявзуля виказування державної льояльности. Прикра та умовина тому, що вона робить кожного інваліда за евентуально признану ренту постійно залежним від опінії цілої ряду адміністр. чинників: як громад. писар, війт, поліцай, староста, „Стшелец" і т. п. Бо кожному інвалідові не вистарчить доказати, що він не був караний за протидержавний злочин, але безперервно буде він зобовязаний виказувати свою льояльність. В додатку закон не означує поняття льояльности і залишає поліції широке поле до довільної інтерпретації, а нині серед бурхливого політичного руху важко устійнити границі політичної льояльности чи нельояльности.

Нема в інвалід. законі постанов про те, що в заходах за державну ренту інваліди мають нести якінебудь грошеві витрати і то в користь краєвої адміністрації. Всупереч тому староські уряди (прим. Золочів) вимагають від наших інвалідів оплат за посвідки горожанства. Ще дивніше те, що таку посвідку виставляє староство для свого власного вжитку. Ці оплати мають виносити в ріжних старостнах від 10 до [illegible] золотих і при зголошенню претенсій 2.000 українських інвалідів ці оплати внесуть понад 20.000 золотих. Ще закон не обовязує, ще ні один український інвалід не має певности, чи державну ренту дістане, а вже адміністраційна влада вимагає зложення згаданих оплат від найбідніших громадян, бо саме від воєнних інвалідів і то від тяжких інвалідів від 45- до 100-процентових.

Досі нема нашим інвалідам ані УКТОДІ від державного закону про забезпеку інвалідів ніякої полекші. **Надії на матеріяльне відтяження українського громадянства ще через довгі роки не мають ніяких основ.** Забезпека інвалідів з наших визвольних змагань в 1917—1920 рр. у скромній дотеперішній висоті вимагає співпраці і жертвенности всього українського громадянства ще кільканацять років. Вправді інвалідів щораз менше, — алеж із віком вони стають більше нездібні до праці і потребують більше помочі, як у молодшому віці. Також низькопроцентові інваліди обходилися до якогось часу без постійної матеріяльної допомоги, котрої не будуть могти зректися за кілька років.

Коли домагаємося від українського громадянства дальших матеріяльних засобів на допомогу нашим інвалідам, не хочемо сказати, що резигнуємо з претенсій до державних фондів на цю ціль призначених. Стоїмо на становищі, як і всі наші інваліди, що держава, вимагаючи від нас виконування горожанських обовязків, мусить мати супроти нас такий самий обовязок, як його має супроти інвалідів був. німецької армії на Поморю, чи в Познанщині.

У. С.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ТРАВНЯ 1933.

СТЕФАН ЦВАЙҐ. 2)

ҐУВЕРНАНТКА.

(Продовження.)

На другий день рано вони не говорять про те нічого, а всетаки одна і друга відчувають, що їх думки кружать довкола того самого. Вони проходять мимо себе, оминають себе, але всеж мимовільно стрічаються їх погляди, коли обі збоку приглядаються ґувернантці. При столі оглядають Оттона, кузина, який від літ живе в тім домі, як чужого. Не говорять з ним, але зпід спущених вій зиркають раз-у-раз у його бік, чи він не порозумівається з їх панею. Обі якісь неспокійні. Не бавляться сьогодні, лише, у своїм нервовім баганні простежити таємницю, снуються безцільно і роблять ріжні байдужі речі. Аж вечором питає одна, так якби це було їй зовсім байдуже: — Чи ти знову що завважила?

— Ні — каже сестра і відвертається. Обі відчувають якийсь страх перед розмовою. І так минає кілька дальших днів у німім стеженні, у невпиннім мишкуванні обоїх дітей, які неспокійні і непевні відчувають близькість палаючої таємниці.

Врешті по кількох днях, завважує одна, як при столі ґувернатка дає непомітно Оттонові знак очима. Він киває головою у відповідь. Дитина тремтить зі зворушення. Під столом стискає тихо руку старшої сестри. Коли та повертається до неї, посилає їй блискучий погляд. Та вмить розуміє той знак і стає також неспокійна. Як тільки встали від стола, каже ґувернантка до дівчат:

— Ідіть до своєї кімнати і займіться трохи чимнебудь. Мене болить голова і я хочу пів години спочити.

Діти дивляться в землю. Обережно дотикають себе очками, якби хотіли одна другу зробити уважною. І ледво ґувернантка відійшла, прискакує молодша до своєї сестри: — Уважай, тепер Оттон піде до її кімнати.

— Розуміється! Тому вона нас відіслала до кімнати!

— Мусимо підслухати під дверима!

— А як хтось надійде?

— Хто може надійти?

— Мама.

Мала перестрашується. — То значить...

— Знаєш що? Я буду слухати під дверима, а ти лишися в коридорі і даш мені знак, якби хтось надходив. Так будемо певні.

Мала скривилася. — Але ти не оповіш мені потім нічого!

— Усе!

— Оправді все... але то все?

— Так, слово. А ти закашляєш, як почуєш, що хтось іде.

Чекають у коридорі, тремкі, схвильовані. Кров грає дико. Що буде. Тісно притулюються одна до одної.

Кроки. Пурхають геть. У темряву коридору. Дійсно: це Оттон. Бере за клямку, двері замикаються. Як стріла мчить старша за ним і притискається до дверей, надслухуючи без віддиху. Молодша дивиться тужливо за нею. Цікавість палить її, рве її з призначеного місця. Навшпиньках підсувається до сестри, але та відтручує її гнівно геть. Так чекає вона знову в коридорі, дві, три мінути, які видаються їй вічністю. Тремтить з нетерплячки, тупцює як по розжаренім камінню то сюди то туди. Вона близька плачу від схвилювання і гніву, що сестра чує все, а вона нічого. Нараз чути, як десь у третій кімнаті гримають двері. Вона кашляє. І обі тікають як вітер у свою кімнатку. Там стоять хвилинку без духу, з бючими серцями.

Потім молодша прискакує лакомо:

— Ну... оповідай...

Старша робить задумане обличчя. Врешті каже, замислено, якби до себе: — Я того не розумію!

— Чого?

— Це дивне.

— Що... що...? Молодша аж захлипується тими словами. Тепер старша збирає думки, а та притиснулася до неї, близько-близенько, щоб не випустити ніодного слова.

— То було таке дивне... таке зовсім інше, як я собі уявляла. Здається, що як він увійшов у кімнату, то хотів її обняти або поцілувати, бо вона сказала до нього: „Дай спокій з тим, я хочу поговорити з тобою про поважні справи". Бачити я не могла нічого, бо ключ був у замку з середини, зате чула зовсім докладно: „Що сталося?" сказав на те Оттон, але я ніколи не чула, щоби він так говорив. Адже ти знаєш, він говорить завжди так зухвало і голосно, а це було так непевно, що я відразу відчула, що він чогось боїться. І вона також мусіла завважити, що він бреше, бо сказала лише зовсім тихо: „Ти вже знаєш що". — „Ні, я нічого не знаю". „Так — сказала вона тоді — а так сумно, так страшно сумно — „а чомуж ти так нараз почав сторонити від мене? Від восьми днів ти до мене ні слова не заговорив, оминаєш мене, як можеш, з дітьми не ходиш уже ніколи, не приходиш уже більше до парку. Чи я стала тобі нараз такою чужою? О, ти вже знаєш, чому ти нараз так віддалився від мене". Він помовчав, а потім сказав: „Я саме тепер перед іспитом, маю багато праці і на що інше не маю часу. Ніщо більше не змінилося". Тоді вона зачала плакати, а потім сказала потім, крізь сльози, але так лагідно і ніжно: „Оттоне, чомуж ти говориш неправду? Скажи вповні щиро, я дійсно на це в тебе не заслужила. Я нічого від тебе не жадала, але поговорити про це ми обоє мусимо. Ти-ж знаєш, що я маю тобі сказати, бачу це по твоїх очах". — „Що таке?" промимрив він, але дуже, дуже тихо. Тоді вона сказала..

(Продовження буде).

Хліборобська Палата у Львові.

З нагоди її статуту

Появився розпорядок міністра хліборобства і земельних реформ, який надає статут Хліборобській Палаті у Львові. На основі цього статуту тереном праці львівської Хліборобської Палати є воєвідства львівське, тернопільське та станиславівське. Органами Палати є рада, управа і президент Палати.

Рада складається з 68 радників з вибору та з радників, яких призначає міністр хліборобства, а яких число неозначене. 34-ох радників вибирають виборчі зібрання, а 34 суспільні хліборобські організації, які до цього покличе міністр хліборобства. Рада Палати є ухвалюючим і контролюючим органом. Вона між іншим вибирає членів управи, їх заступників, членів ревізійної і фінансово-бюджетової комісії, приймає бюджетові преліміпарі, затверджує річні рахункові звіти, рішає, коли перебирати майно та деякі права хліборобських організацій, публичних [illegible]танов, тощо.

[illegible] Дальше подано, до яких справ і якої скіль[illegible]ти голосів треба при ухвалюванні ріжних [illegible]в радою. Опісля йдуть постанови про скли[illegible]ння засідань ради, які відбуваються наймен[illegible]раз у рік для ухвалення бюджету та для затвердження замкнення рахунків, білянсів і звідомлення з праці за попередній рік. Надзвичайна сесія відбувається для окремих справ або на домагання щонайменше 1/4 части всіх радників. Засідання ради є явні, одначе рада може зарядити 2/3 голосів тайність нарад на внесення чи то президента чи 1/4 приявних на засіданні радників.

Статут передбачує дві комісії, а саме ревізійну та фінансово-бюджетову; крім того дозволяє раді творити ще інші комісії для полагоди ріжних справ.

Управа Палати складається з 11 членів, яких рада вибирає на три роки. Крім членів управи вибирає рада їх заступників. Управа вибирає на першому засіданні в тайному голосуванні президента і заст. президента Палати. Президент може припинити виконання ухвал комісій навіть у тих справах, до яких комісії уповажнила рада.

Палата може поликувати до співпраці знавців. Бюро Палати, якому проводить директор, виконує цілу практичну роботу. Бюджетовий рік Палати такий самий, як бюджетовий рік держави (1. квітня до 31. березня).

Право пасивного вибору до ради Палати мають особи обох полів, що покінчили 30 літ, є власниками, заємцями або керманичами положених в окрузі Палати господарств, або працюють у цьому районі в ділянці хліборобства і мають вищу або середню хліборобську освіту. Крім того радники з вибору хліборобських організацій мусять бути членами тих організацій. За господарство треба розуміти хліборобські варстати, що є для їх власників або наємців чи керманичів предметом їх професійної роботи.

Право вибирання радників з виборчих округ мають особи, що є членами ухвалюючих органів повітових союзів комунальних або міст, виділених з цих союзів, а крім цього власники, заємці або керманичі положених в окрузі Палати господарств або такі особи, що працюють в окрузі Палати в ділянці хліборобства та мають вищу або середню хліборобську освіту. З того виходить, що вибори будуть не загальні, в яких беруть участь усі хлібороби, а тільки братимуть у них участь члени повітових виділів та члени міських рад, якщо вони є хліборобами або мають хліборобську освіту.

На терені Палати є 17 виборчих округ, які вибирають по двох радників, а саме: 1) Ряшів, Кольбушова, Коросно, Березів; 2) Ланьцут, Переворськ, Ніско, Тарнобжег; 3) Перемишль, Добромиль, Ліско, Сянік; 4) Ярослав, Любачів; 5) Городок, Мостиська, Яворів, Рудки; 6) Самбір, Турка, Дрогобич; 7) Рава Р., Сокаль, Жовква; 8) Львів, Бібрка, Львів-місто; 9) Тернопіль, Скалат, Збараж; 10) Камінка Струм. Броди, Радехів; 11) Золочів, Перемишляни, Зборів; 12) Підгайці, Бережани, Бучач, 13) Копичинці, Чортків, Теребовля; 14) Заліщики, Борщів; 15) Коломия, Городенка, Снятин, Косів; 16) Станиславів, Товмач, Надвірна, Калуш; 17) Стрий, Рогатин, Долина, Жидачів.

З цього ясно виходить, що з огляду на відомий стан самоврядування у повітах, яке є покликане до вибору радників Палати, наше населення впливу на цей вибір мати не буде. Одиноким можливим заступництвом нашого селянства будуть хіба радники нашої хліборобської організації.

Дальше статут передбачує спосіб виборів шляхом виборчих зборів та можливости їх уневажнення. Вибраними треба вважати: першого того, що дістав 50 проц. голосів, другого, що дістав не менше як 25 прц. голосів. Радники з виборчих округ є вибрані на 6 літ, одначе після першого трилїття відступають радники з непаристих округ, після другого трилїття радники з паристих округ.

Зараз по виборі радників з виборчих округ відбуваються вибори радників суспільними хліборобськими організаціями. Вибори тих радників переводить кожна хліборобська організація зокрема, і то лише ті організації на терені Палати, які міністр хліборобства до цього кожноразово покличе. Скількість радників, яку має вибрати кожна організація, означить міністр хліборобства. Організації переводять ці вибори таксамо, як вибирають свою головну раду, і то в приявї представника дотичного воєводи. Цих радників вибирають також на 6 літ, з тим, що 17 радників, визначених міністром, уступить за три роки. До виборів радників з організацій відноситься також право уневажнення виборів, так, як це було при виборах з округ.

Як видно з цих постанов, вибори до Хліборобської Палати у Львові є в руках повітового самоврядування та хліборобських організацій. Повітове самоврядування є нині майже зовсім поза можливостями впливів на нього українського хліборобського населення, а тому від цієї курії сподіватися багато радних не можемо. Зате наша хліборобська організація, себто „Сільський Господар", матиме право вибрати таку скількість радних, яку назначить міністр хліборобства. Ця скількість залежить передовсім від величини та організаційної сітки дотичної хліборобської організації. Тому тут виступає ще раз ясно перед наші очі потреба нашої селянської організації, щоби бодай через неї забезпечити собі можливість бути у Хліборобській Палаті та бачити, що і як у ній роблять.

Інж. д-р Е. Храплива.

З життя наших установ.

Загальні Збори Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.

17. травня ц. р. відбулися Загальні Збори Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. Зборам проводив през. Т-ва дир. М. Заячківський, секретаріював п. К. Єзерський.

Наслідком еміґраційної кризи приневолене Товариство дещо обмежити свою діяльність, всеж таки звіт, предложений Загальним Зборам, виказав живучість тієї суспільної установи. Доказом цього скількість полагоджених справ, видавання інформаційного двотижневика „Український Еміґрант", поміч еміґрантам та реемиґрантам, звязки з важнішими осередками української еміґрації та інше.

По вислуханні звітів і дискусії над ними Збори одноголосно ухвалили абсолюторію Управі Товариства.

Згодом Збори перевели вибір уступаючих членів Управи, їх заступників та членів Контрольної Комісії. Вибрано: о. кан. Лопатинського, інж. Ю. Мудрака, проф. А. Березовського і п. К. Єзерського як членів, п. М. Галібея і п. М. Донцову як заступників. До Контрольної Комісії вибрані: дир. О. Саєвич, дир. М. Лазорко і радн. П. Берест як члени, дир. О. Пащак і дир. М. Кисілевський як заступники.

По зборах відбулося конституююче засідання нової Управи. Президентом Товариства вибрано дир. М. Заячківського, гол. секретарем д-ра А. Говиковича.

Реалізація пакту чотирьох держав.

Текст пакту устійнений і парафований.

ЛЬОНДОН, 22. V. ПАТ. Наспіли тут інформації з Риму, які стверджують, що **пакт чотирьох держав є на шляху до близького здійснення.** Підчас візити Ґерінґа в Римі становище Німеччини в розмові з Мусоліні і французьким амбасадором Жувнелем так наблизилося до становища Франції, що пакт показався можливим. Кружать поголоски, що Мусоліні має **оголосити факт порозуміння щодо заключення пакту чотирьох держав, а проект тексту буде устійнений представниками інтересованих держав у Женеві.** До підписання пакту мало би прийти коло 1. червня ц. р.

ЛЬОНДОН, 22. V. ПАТ. Вся льондонська преса в майже однозвучних депешах з Риму потверджує, що **основи пакту чотирьох держав у Римі вже устійнені та що парафування тексту відбудеться в Женеві протягом цього тижня.** Часописи зазначують, що первісний проект значно змінено. Нове сформулування тексту має на меті успокоїти Малу Антанту, що **пакт чотирьох великодержав не буде рівнозначний з директоріятом тих держав.** Також у справі ревізії трактатів змінено дотеперішнє становище. Тепер нема мови про якесь накинення ревізії, бо **вcяка ревізійна акція застережена Союзові Народів.** Щодо розброєння, пакт підкреслює виразно, що можна осягнути його **етапами,** залежними від Союзу Народів.

ПАРИЖ, 22. V. ПАТ. Преса довідується з Льондону і Риму, що **текст пакту чотирьох держав уже парафований.** Один високий італійський урядовець заявив представникам французької преси в Римі, що **пакт уже парафований і відосланий до Женеви, де буде офіціяльно підписаний представниками Італії, Німеччини та Франції.**

Німецьке право понад право римське.

БЕРЛІН, 22. V. ПАТ. Міністр справедливости республики д-р Франк виголосив на зборах німецьких референдарів промову, в якій бороначи націонал-соціялістичної тези про вищість ґерманського права над правом римським, заявив: „Хочемо довести до того, щоби поняття держави і нац.-соціялістичного руху взаїмно покривалися. Нехай ніхто не гадає, що можна буде колись видерти владу Гітлерові. Боротьба проти римського права це внутрішня справа Німеччини і торкається тільки перекрученої й штучно на німецький ґрунт перещіпленої форми римського законодавства. Говорячи про введення поняття раси до німецького законодавства, Франк підкреслив: „Ми вправді антисеміти, але не варвари. Боротьбу проти жидів ведемо методами, що даються погодити з культурою німецького народу. Не позволимо нікому мішатися в наші внутрішні справи. Право, яке тепер творимо, це право німецького народу вояків, але рівночасно право народу володаря. Світ мусить з тим погодитися. Не хочемо нарушувати прав ніякого народу, але виберемо собі зпоміж народів ті, з якими подобається нам жити".

Студентська демонстрація в Берліні проти Австрії.

В Берліні відбулася 20. ц. м. маніфестація націонал-соціялістичних студентів, спрямована проти австрійського уряду. На площі Геґля зібралося коло 1000 осіб, до яких міністр справедливости д-р Франк виголосив промову на тему необхідности злуки австрійських країв з Німеччиною. Запротестувавши проти переслідування австрійською владою націонал-соціялістичного руху, міністр сказав м. і.: „Краще згинемо як вільний нарід, ніж позволимо колинебудь відвести себе від нашої найвищої мети. Нехай світ себе не лурить, що попри Німеччину Гітлера може істнувати ще якась друга німецька держава".

Провідник академічної молоді спід стягу Гітлера д-р Лер вказав на методи, якими австрійський уряд ослаблює єдність німецького народу, після чого принято резолюцію за злукою Австрії з Німеччиною. Віче скінчилося окликами: „Хай живе великонімецька держава, хай живе Гітлер!"

Прогулька українських журналістів

Сироварня у Стрию. — Оселя Т-ва письменників і журналістів у Ямнім к. Яремча.

В суботу й неділю 20. і 21. ц. м. члени Ради варистава письменників і журналістів ім. Франка — І. Кедрин, Р. Купчинський, В. Мудрий, В. [illegible]офронів, М. Стахів і Е. Храпливий скористали [illegible]чемности Дирекції „Маслосоюзу" і Вп. інж. Ол. [П]ежанського і виїхали їхніми автами на прогульку до Стрия оглянути тамошню сироварню „Маслосоюзу". Товаришили їм пос. Остап Луцький і дир. Андрій Палій.

Організація та уладження сироварні мусить [illegible]ити на кожного відвідуючого прегарне враження. Особливо звертає там на себе увагу разюча чистота в усіх численних відділах того великого українського підприємства, двигненого і веденого хистом і працею українських кооператорів. Господарі вгостили гостей сніданком, після чого названі журналісти виїхали через Станиславів до Ямного б. Яремча полагодити деякі справи, звязані з тамошньою Оселею Товариства.

Рада Т-ва письменників і журналістів ім. Франка складає оцим ВШ. Дирекції „Маслосоюзу" і Вп. інж. Олександрові Пежанському за вможливлення журналістам цієї прогульки щиру подяку.

ЯПОНСЬКІ УМОВИНИ ДЛЯ КИТАЮ.

Японський уряд повідомив нанкінський уряд, що готов заключити мир і перемиря на таких умовинах: 1) визнання Манджурії де юре, 2) створення невтральної стрефи, що обійме провінції на північ від Жовтої Ріки, 3) покинення бойкоту японських товарів, 4) скасування всіх постанов про екстериторіяльність і конц[illegible] та заключення умов на основі „Азія для азійців".

Китайський уряд відповів, що не згодиться на ніякі умови, які треба би заключувати під примусом.

ДВІ МИЛІ ВІД ПЕКІНУ.

ТОКІО, 22. V. ПАТ. Японські війська є дві милі від Пекіну. Згідно з вістками, одержаними з фронту, нині пополудні треба сподіватися вмашерування перших японських відділів до міста. Японське м-во війни здогадується, що вдасться оминути окупацію Пекіну.

Дальші вістки про пакт чотирьох.

БЕРЛІН, 22. V. ПАТ. Бюро Конті повідомляє: В німецьких міродатних колах кажуть, що вістки, які нині передполуднем кружляли про закінчення балачок у справі пакту 4-х, є неточні. Щоправда завдяки останнім переговорам пруського премієра Герінга в Римі справа посунулася вперед, одначе переговори ще нескінчені. Сподіються, що переговори покінчуться небаром успішно. У висліді тих балачок на нині вечір запросили до м-ства закорд. справ амбасадорів заінтересованих держав для дальших балачок.

ЛЬОНДОН, 22. V. ПАТ. Райтерова агенція повідомляє, що в урядових колах Льондону потверджують вістки про порозуміння між італійським урядом і амбасадором Франції та В. Британії і пруським премієром Герінгом. У проєкті пакту 4-х мають поробити значні зміни. Італійський уряд переслав новий проєкт до Женеви, щоби його розглянули міністри закордонних справ Франції, В. Британії та Німеччини. Здогадуються, що підписання пакту залежатиме головно від опінії Нормана Дейвіса.

ПАРИЖ, 22. V. ПАТ. Авасова Агенція повідомляє, що згідно з англійськими джерелами **Франція, В. Британія та Італія заключили новий пакт 4-х держав, якого текст вислали вже до Женеви й де його офіціяльно розглянуть.**

Пруський премієр Герінг дійшов до повного порозуміння із французьким амбасадором у Римі Жувнелем.

Французька преса й далі задержує резерву супроти всіх вісток, які кружляють на цю тему. „Пті Парізієн" твердить, що Мусоліні особисто опрацював новий проєкт пакту 4-х, якому тепер після старанних поправок і вигладження недостає лише парафування заінтересованих сторін. Ніхто в Римі не знав про нову редакцію проєкту й нікому невідомо, наскільки взяли під увагу застереження прем. Далядієра, В. Британії й ідеї Рузвельта. До нової редакції проєкту пакту 4-х політичні кола настроєні оптимістично. Покищо відомо, що Мусоліні хоче вияснити свої тези та наблизитися до поглядів прем. Далядіє, який від початку балачок у справі пакту подав умовини, на яких Франція згодилася би приступити до пакту.

Коли Далядіє і міністр Бонкур приняли новий текст, то це мусіло статися певно наслідком нової редакції тієї частини пакту, яка торкалася справ менших держав. Що торкається дальшого ходу подій в Женеві, то прийшла хвилина закинути тактику кульоарних балачок, а вияснити справу виразно й отверто. Часопис подає поголоску, нібито Норман Дейвіс впевнив Францію в справі безпеки й улекшив їй перейняти Мекдональдів плян, який вже одобрив Далядіє.

По широкому світі.

— Із европейських держав, яким Союз Народів дав протягом останніх десятьох років позички, тільки Данціґ і Лотва додержують зобовязань.

— Заноситься на утворення нової балканської коаліції, зложеної з Туреччини, Греції, Болгарії та Альбанії.

— Революція на Кубі не вгаває; між повстанцями й урядовими військами приходить до кривавих боїв.

— На берлінському стадіоні відбулася 21. ц. м. велика маніфестація націонал-соціялістичних робітничих організацій при участи 150.000 осіб.

Протести проти „аншлюсу".

Домагаються дипльоматичної інтервенції.

ВІДЕНЬ, 22. V. ПАТ. „Дер Морґен" повідомляє, що новий виступ міністра Франка проти Австрії спричинить демарше в німецькому уряді. Австрійський уряд заложить протест проти промов офіціяльних представників Німеччини, спрямованих проти суверенної незалежности Австрії. „Дер Морґен" виводить, що уряд Гітлера хоче відбити на Австрії невдачі своєї закордонної політики. Щораз більше виявляється охота гітлерівської Німеччини розгорнути горячкову акцію за „аншлюсом". Австрійський уряд повинен зробити все, щоби вибити Німеччині з голови те самодурство.

Канцлер Дольфус в обороні незалежности Австрії.

ВІДЕНЬ, 22. V. ПАТ. Канцлер Дольфус виголосив учора промову, трансмітовану радіом, в якій підкреслив з натиском, що Австрія є державою вільною й незалежною та бажає залишитися такою надальше. Промовець зазначив, що в Австрії кожний громадянин користується повними правами. Історичним завданням Австрії є посередництво між народами.

Преса приписує промові д-ра Дольфуса велике значіння, бо вона є політичним „вірую" не тільки уряду, але всього австрійського населення.

Про смерть М. Хвильового.

Поволі через чужу пресу приходять звістки, що М. Хвильовий згинув у Харкові наслідком самогубства. Причина цього трагічного жесту письменника — довголітній конфлікт з атмосферою праці, що деяких його товаришів загнала на Соловки, розпорошила насильно по установах, де вони приневолені працювати під немилосердною контролею цензури. Від часу, коли комуністична влада розвязала літературні організації, до яких дав почин Хвильовий і припинила такі журнали, як „Літературний Ярмарок" Хвильовий почував щораз сильніше над собою диктатуру офіціяльної цензури.

Туристичний бойкот Австрії Німеччиною.

ВІДЕНЬ, 22. V. ПАТ. Преса довідується з Ліндав, що баварський міністр Ессер проклямував там на зібранні закордонної преси туристичний бойкот Австрії Німеччиною. Бойкот має бути відповіддю Німеччини за видалення нім. громадян з Австрії.

Румунський король їде до Черновець.

В Черновцях ідуть великі приготування до приняття короля Кароля, що приїде звідати столицю Буковини в днях 24. і 25. ц. м. В середу, 24. ц. м. король має приїхати пів до десятої вранці на двірець. Опісля молебен в катедральній церкві з приводу 15-ліття прилучення Буковини до Румунії, гостина в 11. полку, інспекція військ, спортове свято і відвідини табору пластунів. В четвер день героїв на площі Александрії, відвідини університету, відкриття площі повітроплавства, свято військового коня і вечором галеве приняття у митрополита.

НОВИНКИ

— СКЛАДАНКИ П. К. О. долучуємо до нинішнього числа, якими просимо надсилати передплату на червень 5 зол.

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54 46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Перероблює ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол.** 12-50

— **На домагання широких кол наших відборців приступили ми у Львові до продукції і продажі пастеризованого молока. Молоко це можна Розпочинаючи цю нову ділянку молочарства під гаслом: „добре і здорове молоко для здоровля людини", ми переконані, що широкі кола наших відборців оцінять якість добру якість і цього нашого продукту та домагатимуться тільки пастеризованого молока зі знаком М. С. — „Маслосоюз".** 3—3

— **Театр ім. І. Тобілевича виїзджає від 23.—28. ц. м. включно на вистави до Товмача; від 1. червня до 4-го гратиме в Станиславові.**

— **На докінчення будови нагробника І. Франкові зложив Клюб Українських Соціял-Радикалів 50 зол.**

Маніфестація румунського селянства.

БУКАРЕШТ, 22. V. ПАТ. Вчора була тут велика маніфестація членів націонал-цараністичної (селянської) партії при участи 200.000 членів. На маніфестацію прибули делегації селян з найдальших сторін. Перед премієром Вайда Воєводом дефілював похід, що тревав 7 годин. Виголошено багато промов, між ним й самим премієр, вибраний на місце Маніва головою партії.

Радянська позичка провалилася.

Як повідомляють з Москви, субскрипція на розписану нову внутрішню позичку йде дуже пиняво. Досі субскрибовано 800 мілінів рублів і то тільки по більших містах. Менші міста і села бойкотують позичку.

Австрійський летун переможцем.

ВІДЕНЬ, 22. V. ПАТ. Перемогу в альпейському леті осягнув австрійський летун Новіловіч. На другому місці знайшовся італієць Льомбарді.

Відділ Т-ва „Український Центральний Комітет“ у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в четвер 25. травня 1933 р. відбудеться у Свято-Юрівській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3

ПАНАХИДА

по бл. пам. Голові Директорії і Гол. Отамані Військ Української Народ. Республики

СИМОНІ ПЕТЛЮРІ

і всіх полягли за Волю України.

Початок панахиди в год. 13-ій.

УПРАВА ТОВАРИСТВА.

Фальсифікати Франківських відзнак. В ...ому комунікаті Комітету будови нагробника І. Франка було вже зазначено, що в часі ...івських свят будуть розпродувати від Ко...у металеві відзнаки (по ціні 50 сот. (білі) ...ціні 40 сот. (жовті) і картки з відбитками ...обника. Довідуємося, що по місті продають фальсифікати металевих відзнак з відбит... нагробника. Ці фальсифікати не мають на... на краях відзнаки і тому перестерігаємо ... їх закупном. Відзнаки Комітету мають на бер...ах напис: нагробник І. Франка 28. V. 1933. Всі продавці тих відзнак мають повновласти, підписані Комітетом. — **Комітет будови.**

— **Зїзд хеміків у Львові** відбудеться в днях 24. до 26. червня ц. р. при участи делегатів з інших держав. Досі зголошено 2570 рефератів.

— **Закордонні лікарі у Львові.** В перших днях червня ц. р. приїде до Львова від секції гігієни Союзу Народів група закордонних лікарів, щоби звідати санітарні уладження у Львові та познакомитися з організацією служби здоровля. Вони звідають санітарні і профіляктичні уладження, деякі шпиталі й санаторії, протиракоий інститут, павільони для заразливих недуг, поради... для шкільної молоді і т. п. Крім того оглянуть Львів, Дрогобич, Борислав і Трускавець.

— **Зловживання в нотаріяльній канцелярії.** В канцелярії нотаря Чеховича в Бучачі викрито великі грошеві зловживання, яких допускався його дендент Купчинський. Користаючи з недогляду ...вого 80-літнього шефа, він вів так канцелярію, що багато осіб потерпіло великі шкоди. Справою занялася прокуратура зі Станиславова. ...робниці держать покищо в тайні.

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“
Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи
по найдешевших цінах!

— **Почесні члени віденської „Січи“.** Українське Академічне Т-во „Січ“ у Відні подає до загального дома, що надзвичайні Ювилейні Загальні Збори Т-ва, які відбулися 6. травня ц. р., іменували з нагоди 65-ліття істнування нашого Т-ва почесними членами „Січи“ отсих громадян: Високопреосвященого Митрополита Андрея Шептицького, д-ра Дмитра Донцова, д-ра Дмитра ...угу, генерала-четаря Антона Кравса та д-ра ...сипа Грицая.

— **Особисте.** У. А. Т. „Січ“ у Відні повідомляє, що довголітній член та б. голова Т-ва п. Роман Мороз промувався 12. ц. м. на доктора всіх медичних наук.

— **Пожежа.** У Гвіздці повіт Коломия вибухла пожежа в домі Ілька Романюка й перекинулася на будинки двох сусідів, заподіявши шкоду на ...000 зол.

— **Під колесами автомобілю.** На гостинці в Щирці переїхало авто зі Львова 14-літню Софію Вовк, яку в грізному стані відставили до львівського шпиталю.

— **Побили румунського посла.** Румунський посол д-р Лупу відбуває аґітаційну подорож по громадах повітів Жарнава Маре і Чук з послами Леоном Сердічом і Модряну. На вічу в громаді Воіла напали на зібраних противники д-ра Лупу з націонал-цараністичної (селянської) партії. Счинилася бійка, в якій побито посла Сердіча й інші особи.

— **Дитина зрадила душогуба.** В селі Калариш у Бесарабії вбито перед осьми роками купця Комана, і його товариша Тофеса тяжко ранено. Вбивникам дісталося в руки всього 500 леїв.

Відгуки дня.

Хто він був?

Не мав один Кульчицький роботи і як тільки дірвався до турецького табору, то кинувся на мішки з кавою. Взяв один мішок на плечі (дарма що шляхтич!) і заніс до Відня. Потім другий, третій — скільки було, а ще потім заложив каварню.

І не мала доля іншої роботи, тільки те, що дозволила тій каварні розвинутися, а Кульчицькому розбагатіти.

Вийшов з цього неабиякий клопіт. Тепер люди сваряться хто він був, звідки і за кого себе мав.

Українці — як звичайно — нарід хапчивий, горнуть його до себе, поляки — як звичайно — не дають, а німчиська з Відня зпершу сербом його величали, а тепер — самі не знають.

Українці комбінують так: у польськім війську, так як і тепер, служило багато українців. Кульчицькі — цеж український шляхоцький рід зпід Самбора. Отже і той найславніший Кульчицький був українець.

Польські ґазети у свою чергу: Не всі Кульчицькі українці. Знаний з процесу Ґорґонової слідчий судля Кульчицький є — почавши від себе — поляк, то й каварник Кульчицький міг бути майже напевно поляк.

А німцям з Відня байдуже. Каже хтось: поляк! — хай буде поляк. Чи сяк чи так — він у Відні жив, каварню заложив, гроші зложив і вдовцем помер. І напевно був би співав „Він, Він, вур ду аляйн“ — колиб Січинський був цю пісню скорше створив.

Мене ніхто досі не питався про мою думку в тій справі, вважаючи мене за непокликаного до цього. А що в нас багато непитаних і непокликаних людей забирає дуже часто в ріжних справах голос, то й я собі позволю.

Кульчицький не виглядає мені на українця. По перше тому, що не згинув, по друге тому, що захопив не що інше а мішки з кавою, по третє тому, що не проміняв тієї кави за тютюн та люльку, як це зробив з жінкою Сагайдачний.

На поляка він теж не скидається. Обчислив, поніс, заложив каварню і сам провадив інтерес.. Арґументи одної з ґазет про польськість Кульчицького, подібно як про Курокого і Куропаткіна, мене чомусь не переконують.

Останіми часами виринув у „Курєрку“ проєкт зробити з Кульчицького помадярщеного серба, чи посербленого мадяра. Але ця думка не прийнялася, бо інші ґазети все таки мають ще надію вдержати його для славянської сімї.

Мені чогось здається, що Кульчицький ні українець, ні поляк. Раз, що тримався обозу, друге, що зміркував яку добичу хватати, а третє, що на дурничці доробився маєтку. Славянські народи, які засіли поруч себе на окраїнах сарматського низу, не мають тих прикмет.

Чи не належав він часом до вибраного народу?!...

Галактіон Чіпка.

Досі годі було викрити душогубів. Але припадок хотів, що їх викрито. Жандарм Мітіка заночував у селі Урсарі в одного господаря Арапа Алі. Перед спанням він бавився з 5-літним сином Арапа. Дитина розговорилася й оповіла, що тато казав, що господар Мардаре вбив чоловіка. Жандарм арештував того Мардаре, який так злякався, що признався до вбивства і назвав своїх спільників. Їх теж арештовано.

— **Катастрофа на морі.** З Нової Фунляндії повідомляють, що норвеський корабель „Севістанд“ наїхав у ночі на ледову гору. Сила зудару була така велика, що перед корабля зовсім розторощило, наслідком чого „Севістанд“ затонув де кількох хвилин. На кораблі складалася ще й експльозія газу. Вся залога схоронилася на ратункові човни. Два з них приплили до місцевости Португаль Кове, третій дістався на транспортовий корабель, що вирятував капітана і 17 осіб. Таким чином ціла залога вратувалася. Корабель віз транспорт мідяної та залізної руди, отже мав малу залогу. Морська влада наказала тепер усім кораблям на Атлянтійському океані, щоби звільнили свою швидкість в полосі, де грозить небезпека зустрічі з ледовими кригами, що пливуть від півночі.

— **Слушна скарга.** Часто нарікають жінки, що їх мужі не доцінюють труду праці в домашнім господарстві. І мають слушність. Бо не легко є між найріжнороднішими предметами щоденного ужитку, вибрати відповідний рід. Лише при купні мила передбачлива господиня має влекшене завдання, бо купуючи мило Олень Шіхт має певність, що має товар першорядний. Мило Олень Шіхт дешеве з огляду на свою видатність.

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія Гудиківна, ем. учителька, передплатниця „Діла“, заосмотрена св. Тайнами, померла по довгій недузі 19. травня ц. р. в Самборі, проживши 62 роки. Похорони відбулися в неділю 21. ц. м. в год. 5. попол. Вічна Їй Память!

—o—

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

З Кружка „Рідної Школи“. Старшина Кружка „Р. Ш.“ в Раві Руській виказала багато енерґії і започаткувала ще в мин. році правильний розвиток рідношкільної ідеї в місті й повіті. У звітовому році було 38 поїздок на села. Основано 11 нових Кружків по селах, так, що всіх Кружків у равському повіті, які дотепер правно істнують, є 15; крім того істнує Кружок „Р. Ш.“ в Угнові, який має права Повіт. Кружка. В Повітовому Кружку є згуртованих, на жаль, ледви 78 членів, а в підчинених Кружках 788, так що в Равщині „Рідна Школа“ має згуртованих 866 членів. Назагал діяльність Кружків обмежується до уладжування публичних вистав, забав і ширших сходин членів, на яких у декотрих Кружках, як у Гійчу, Вільках Мазовецьких, Забірю, Вербиці, Василеві, відбуваються реферати на культурно-освітні й економічні теми. Декотрі Кружки як Кружок „Р. Ш.“ у Гійчу, Вільках Мазовецьких, Смолині, Селиськах, Василеві, Кревиці, Корчеві і Вільці Вербіцькій, ведуть усю культурно-освітню роботу, бо в тих місцевостях читальні „Просвіти“ не істнують. Кружок в Раві Р. удержує постійно українську захоронку, до якої ходить пересічно около 50 дітей; крім того п. Анастазія Лущиковна вела діточий садок у Василеві Вел. в часі від 19. 7.—4. IX. 1932 а в Підлубицях п. Гела Шульганівна в часі від 15. 7 — 28. 8. 1932. В повіті переведено шкільний плебісцит у 54 місцевостях, при чому зібрано 4.329 шкільних декларацій за 6.862 дітей. Впродовж року вплинуло до каси Кружка 3.336 зол. 16 сот. (тут не вчислено цьогорічної збірки коляди, яка принесла з убогого равського повіту доволі поважну квоту, бо 1.047 зол. і 35 сот. Головою Кружка „Р. Ш.“ в Раві Руській є о. Антін Твердохліб.

ЧОРТКІВ.

Гостина театру ім. Тобілевича. Приємну несподіванку зробило театрові ім. Тобілевича громадянство Чорткова. Театр саме підготовляє пєсу „Батурин“, яка вимагає великих витрат на декорації і костюми, на які в часі теперішньої скрути театр не має змоги собі дозволити. І ось українське громадянство Чорткова не тільки гремідльно відвідувало вистави театру ім. Тобілевича, а ще й за ініціятивою „Української Бесіди“ зложило 275 зол. як підмогу на постановку „Батурина“. Артисти зі зворушенням довідалися, що на отсю ціль складали лепту навіть бідні люди, навіть учителі „Рідної Школи“, яких матеріяльне положення загально відоме. Чи треба кращої признаки культури і розуміння зав... національного театру? Це свідчить, що театр ім. Тобілевича став справді громадським театром, що його істнування і його доля всім дорога. Це вкладає у свою чергу і на театр великі обовязки та велику відповідальність.

КОВЕЛЬ.

Уніїна акція на Ковельщині поширюється щораз більше. З околичних сіл частенько селяни відвідують унійтську церкву в Ковлі, а напр. село Колодежно, що є приписане до парафії Волошок, започаткувало справу відчинення у себе уніятської парафії. В цій справі на запрошення колодежанців їздив туди о. Величковський, настоятель греко-катол. церкви у Ковлі, який при великій кількости присутніх виголосив там цікавий реферат на тему: „Християнізм і соціялізм“. В той-же день збіглися рятувати колодежанців православні священики з Любитова й Волошок на чолі з благочинним з Голоб. Для більшого впливу привезли навіть хор з Любитова. І слушне на це було зауваження селян: „Чому ви раньше ніколи не показались до нас, а сьогодні аж три попи з хором!“ Селянка з Волошок висловила обурення що її дитину в школі прав. священик учить релігії по московськи і кпить собі з української мови. Під натиском успішної уніяної акції, що має у нас забарвлення цілком національне, чорна московська сотня аради-годи кличе до Ковля спасати московське православіє — московських китів: еп. Симона і місіонарія Перетрухіна. Правда, вони тепер вишукали в поміч Перетрухінові якогось „малороса“, що балакає по українськи. Одначе це все одно нічого їм не поможе! Оскільки будуть далі так працювати над національно-релігійним освідомленням своїх парафіян, як це досі вони робили, то наперед можна їм сказати: „Спускайтеся, куме, на дно й не тратьте сили!“ Минулися часи старих метод не тільки у загальному вихованні, але також у церковно-релігійному. А національно село наше далеко не те, чим було за часів Москви. Нині воно свідомо в усьому розбірається і шукає собі відповідного шляху.

В Апеляційному Суді в Люблині відбулася 24. IV. ц. р. повна розправа, на відклик прокуратора Окружного Суду в Луцьку, проти Косача й тов., обвинувачених у приналежности до У. В. О. (див. „Діло“ ч. 250 за рік 1932). Присуд запав такий: Косача на 4 роки, Олішкевича й Маркевича на 3 роки вязниці, решту обвинувачених а саме: Лісевича, Вітрика, З. Сомчинського, С. Сомчинського й Куницю засудили на півтора року вязниці. Боронили: посол д-р С. Білик і С. Пастерський. На першій розправі всіх обвинувачених засудили були на рік арешту із застосуванням амнестії і зачисленням слідчого арешту.

Громадянин.

ПІДГАЙЦІ.

Концерт Іванни Синенької-Іваницької. В середу 17. ц. м. завитала до нас п-і Іванна Синенька-Іваницька з власним концертом, що був справжнім пиром для всіх тих, які любуються мистецтвом і красою співаного слова. Солістка подала зразок сольового співу, чаруючи слухачів високою кляcою свого голосу, дарма, що перемучена, перебувши у сльоту погоду 24 км. кіньми з Монастириськ, вийшла без відпочинку на естраду. Два концерти в одному майже часі: д-ра Тисяка і п. Синенької-Іваницької — це для Підгайців незабутня атракція. Одначе з жалем приходиться ствердити, що публика цим разом не виповнила салі. Вже найвищий час зрозуміти, що наших артистів, театрів і взагалі всяких імпрез не підтримуватимуть чужі; тому, коли до таких Підгайців приїде раз на кілька літ співачка тої міри, що п. Синенька-Іваницька, то прибути на концерт кожному без винятку громадянинові є просто святим обовязком. Вкінці слід згадати про несмачні і прикрі для вуха викуки та сміхи неукраїнської галерії, що перешкоджала cолістці в найкращих моментах. Ось як дуже прикро відчуваємо тут недостачу власної салі, коли, винаймаючи салю від місцевого польського „Сокола“, засуджуємо себе на такі прикрі інциденти. А Народній Дім мов на сміх стоїть невикінчений...

Свято У. М. Х. В неділю 14. V. відсвяткувала підгаєцька парохія свято „Українська Молодь Христові“. Вже ранком вікна домів, де мешкають українці, прикрашено наліпками. На церкві маяв великий синій прапор з золотим знаменем Христа. Кульмінаційною точкою свята була соборна Служба Божа, яку відправив о. Костюк в асисті о. Книгиницького й о. Кизими. На тій Службі Божій молодь довершила торжественного акту присяги на вірність Христові. Прегарне то було враження, коли саме підчас присяги виглянуло зпоза олов'яних хмар золоте сонце. До Служби Божої співав хор під батутою проф. Мостового. Свято викликало зрозумілий настрій у всіх тих, що під прапором Христа служать вірно й розумно найсвятішим ідеалам рідної нації.

Р. М. Богородченко.

Нові книжки й журнали.

UKRAINISCHE KULTURBERICHTE des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin. Jahrgang I. Nr. 1. (Літографоване).

Ширіть наш часопис!

СПОРТ.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВЦЯ У ЛЬВОВІ.

Розпочалося це свято українського спорту вже в суботу пополудні **сітківковими змаганнями між У.С.С.К. і Л.К.С.**, які докінчено в неділю рано. Висліди цих змагань були ось такі: Марушяк — Дзерович 6:4, 9:7; Дрогомирецький — інж. Рожанківський В. 6:0, 5:7, 5:3; Федаківна — Струмінська 6:3, 6:2; Сасик, Дрогомирецький — Рожанківський I. і II. 7:5, 6:3; Сасик — Рожанківський Я. 6:1, 6:4; Дмоховська — Ліщинська 6:0, 6:0; Сасик, Федаківна — Дмоховська, Рожанківський Я. 11:9, 7:5, 6:1.

В неділю з 9. год. ранку відбувалися **передзмагання в копаному мячі** між усіми львівськими дружинами, крім Тризуба I., що виїхав до Золочева на мистецькі змагання з тамошнім Соколом. Передзмагання тривали по 30 хв. і йшли в живому, завзятому темпі, бо кожна дружина старалася ввійти до фіналу. На початок Чорноморці виграли з У.Р.С.К. 3:0 (в. о.) через спізнення грачів У.Р.С.К. Після того змагалася II. дружина Тризуба з Метою. В результаті перемогла Мета 5:0. Чорноморці перемогли Комету 3:1. Сокіл IV. зустрівся з Метою і переміг її 1:0, заманіфестувавши гарну гру. До дуже гарних треба зачислити теж змагання У.Р.С.К. з Кометою. Напад У.Р.С.К. показав особливо в першій частині добрий тяг на ворота, коли то й здобув одинокі ворота з далекого стрілу Садового у горішній ріг воріт. Передзмаганням приглядалося ок. 150 видців.

В 3. год. попол. почалась головна частина свята переглядом змагунів. До перегляду станули: УССК, УРСК, Плай, Сокіл IV., Мета, Чорноморці, Комета, КЛК і Стріла. На чолі дефіляди машерував УССК, що виступив найчисленніше (42 змагунів), за ним УРСК (28 змагунів). Разом машерувало 165 змагунів і змагунок. Дефіляду вів зразково організаційний референт Спорт Ради Я. Гладкий. Уставлених на площі змагунів привитав голова С. Ради Ол. Карпинський. Перегляд зробив на видців дуже гарне враження.

Після перегляду розпочались легкоатлетичні змагання. Висліди їхні представляються так:

100 м. 1) Мартиневич (УССК) 11.9, 2) Рак Ром. 12; 3) Рак Яр. Кількаразовий злий старт спричинив зденервування змагунів, наслідком чого досить слабий час.

Скок удаль: 1) Рак Роман (УССК) 5.93 м., 2) Шерстило (УССК) 5.71 м., 3) Гнатейко (УССК) 5.38 м.

Біг на 3 км. 1) Сліпко Вол. (УССК) 10.46,5, 2) Дашкевич (УРСК), 3) Полотнюк (УССК). Стартувало 6-ох, з того 3-ох зійшло з біжні. Дуже цікавий був фініш того бігу, коли то Полотнюк, що на останнім окруженні випередив на кільканацять метрів своїх товаришів, заломився, а Дашкевич, що весь час був 3-ій, фінішував досить гостро і прибіг 3 кроки за Сліпком.

Цікава була теж штафета 10×100 між УССК і Плаєм. Денервувало, що Плай дуже слабо опанував передавання палочки і тимсамим штафета тратила на ефекті. Перемогла дружина УССК в часі 2,08.

60 м. жінок: 1) Орися (Плай) 8.6, 2) Лазорко (Плай), 3) Білецька (УССК).

Мет диском жінок: 1) Ніжанковська (Стріла) 27.20 м., 2) Колтунюк (УССК) 24.58, 3) Кос (Плай).

Зі спортових гор найбільшим зацікавленням тішилася гавена, яку розіграли жіночі дружини УССК проти Стріла-Плай. Перемогла комбінована дружина Стріла-Плай у високому відношенні 9:3. Судіював п. Гнатейко.

В **кошівці** Плай переміг УССК у відношенні 28:16.

У **відбиванці** Сокіл IV. розгромив К.Л.К. 2:0 (8:15, 5:15).

У фіналі розгривок копаного мяча **дружина Сокола IV. перемогла Чорноморців 2:0 (1:0).**

Публики ок. 1000 осіб, переважно молодь. Погода прегарна.

ЗМАГАННЯ КОПАНОГО МЯЧА У ЛЬВОВІ І В КРАЮ

ЛЬВІВ. Україна II. — Гасмонея II. 1:1. Товариські змагання. Ворота для України добув Бутель II.

ЛЬВІВ. Степ — Поціск 3:2 (2:1). Змагання за мистецтво Ц-кляси, які українська дружина вирішила слушно у свою користь.

ЗОЛОЧІВ. Сокіл (Золочів) — Тризуб (Львів) ... (2:0). Змагання за мистецтво У. С. С. Для Сокола ворота добув Лех і Попадюк, для Тризубу Юськевич.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

Відплатні змагання за мистецтво А-кляси між цими дружинами відбудуться в четвер 25. ц. м. в год. 11. передполуднем на грищі Лехії на Погулянці. Поперед в год. 9-ій змагання за мистецтво Б-кляси Україна II. — Лехія II. Ціни білетів низькі. Доїзд трамваями ...

——o——

Листування Редакції.

Господарі з села Романів, пов. Бібрка: ... жалобою звернітся до Митрополичої Консисторії у Львові.

Вп. М. В.: „З мандрівки по західних окр...“ одержали з подякою. Піде в найближчих днях.

Вп. Авторові статті „Наступ на Лемківщ...“ Пі... де після відповідного перероблення і скороч...

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 23. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена“.

Середа, 24. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена“.

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 23. травня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Середа, 24. травня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Кіна.

АДРІЯ: „Пальма смерти“, „Ніч несподіванок“.

АПОЛЬО: „Скандал у Сан Моріц“.

АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону“.

КАСІНО: „Навчи мене кохати“ (Рамон Новарро).

КОЛІСЕЙ: „Скіппи“, ревія „Колісей у сміттю“.

КОПЕРНИК: „Гальо Берлін! Гальо Париж!“

МАРУСЕНЬКА: „Гальо Берлін! Гальо Париж!“

МІРАЖ: „Невідомий співець“.

ПАЛЯС: „Бейбі“ (Анні Ондра).

ПАН: „Романс княжни“, „Така солодка дівчина, як ти“.

ПАСАЖ: „Пострах Арізони“.

ОАЗА: Нечинне.

СТИЛЕВЕ: Бастер Кітон як „Добродій людей“, ревія: „Ми не боїмося нікого!“

ХИМЕРА: „Люди в готелі“.

УТІХА: „В тіні хмародерів“ і ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 23. травня 1933.

Братислава (279,3) 17.20 Словацькі пісні, 18.30 Твори на контрабас, 19.25 Фортепян, 22.15 Концерт; **Копенгаген** (281,2) 22.00 Данські нар. пісні, 22.35 Танки ріжних народів; **Штрасбург** (345,2) 20.30 Галевий вечір; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. пісні; **Бероміністер** (459,4) 20.15 „Цирульник із Багдаду“ оп. Корнеліюса; **Прага** (488,6) 19.00 „Тангайзер“ оп. Вагнера; **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 17.25 „Кохання в пісні“ Фуxар (баритон), Кремер (сопран), 21.00 Симфонія VI г-моль Малера; **Будапешт** (550,5) 12.05 Концерт, 20.30 Англ. класики (оркестра); **Харків** (937,5) 9.00 Літ.-муз. авдиція, 10.30 Радіокомпозиція, 13.50 Трубна оркестра, 15.00 Солісти, 18.00 Концерт бажань, 19.00 Симф. концерт із Української Фільгармонії; **Москва** (1000) 17.25 „Золотий півник“ оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Пікова дама“ оп. Чайковського (Досв. 720 м.).

Середа, 24. травня 1933.

Бресляв (325) 16.15 Пісні шлеських композиторів; **Міляно** (331,4) 11.15 Муз. всячина; **Брно** (341,7) 10.55 Нар. музика, 13.40 Нар. опера, **Льондон** (356) 20.25 „Тоска“ оп. Пучінія; **Штутгарт** (360,6) 16.00 Дитячі пісні; **Ляйпціг** (389,6) 12.00 Концерт; **Берлін** (419) 18.10 Нар. пісні, 21.00 Концерт; **Білгород** (429,7) 19.30, 21.30 Нар. пісні; **Стокгольм** (435,4) 20.30 Військ. музика, **Відень** (518,1) 11.30, 12.00 Квартет, 19.00 Легка музика, 20.05 Вечір одноактівок; **Рига** (525) 17.00 Ґріґові твори, 19.05 „Країна осміху“ оп. Легара; **Будапешт** (550,5) 16.00 Циг. музика, 20.15 Вимки з мад. оперет, 23.15 Фортепян; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 18.00 Концерт, 13.50 Муз. комедія, 16.30 Гумор і сатира, 19.00 Муз.-літ. вечір.

Львівське радіо.

Вівторок, 23. травня 1933.

12.10, 15.40, 16.15, 22.45 Грамофон; 16.25 Програма нової гімназії; 16.40 Ідея йорданівських городців; 17.00 Симф. концерт; 18.00 Легка й танк. музика; 19.00 Техн. скринька; 19.30 Муз. фейлетон: „Мельодрама та муз. комедія“; 20.00 Концерт (оркестра, скрипка); Спортові вістки; 22.00 Лет. фейлетон: „Залога“; 22.15 Спів. 23.00 Танкова музика.

Середа, 24. травня 1933.

12.10, 17.00 Грамофон, 12.35 Шк. поранок, 15.25 Збіжева біржа, 15.35 „Свято дитини“, 16.00 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 **Відчит в українській мові: „Симон Петлюра“ виг. проф. д-р Ол. Лотоцький,** 17.40 Стан і будучина ремесла, 18.00 Концерт (музика, спів), 18.55 „Над жарновецьким озером“, 19.30 Відч.: „Тиждень дитини“, 20.00 Весела авдиція, 21.00 Спортові вістки, 21.10 Фортепян, 22.15 Танк. музика, 22.40 Сонні мрії, 23.00 „Зрада“ репортаж з муз. ілюстрацією.

——o——

БІРЖА.

ЗНИЖКА ДОЛЯРА.

Доляр у приватних оборотах у Львові до 7.78. Тенденція знижкова.

На міжнародніх ринках доляр стояв у понеділок 7.76.

Банк Польський платив 7.76 зол. за доляра. Англійський фунт 30.18, німецька марка 210.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло“. За редакцію відповідає Олександер К...остик.